УДК 72:711

М. А. Сингаєвська,
аспірант кафедри містобудування,
Київського національного університету будівництва і архітектури

ЕЛЕМЕНТИ СПАДКОВОСТІ НОВАТОРСЬКОГО НАПРЯМКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄКТАХ

Анотація: стаття висвітлює проблему запозичення мови новаторської архітектури в сучасній забудові. Через запозичення елементів розглядається привязаність сучасних об'єктів до архітектурної семантики новаторського напрямку.

Ключові слова: новаторська архітектура, конструктивізм, функціоналізм, сучасні архітектурні обєкти.

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що в останні десятиліття робилось багато критичних зауважень стосовно того, що функціоналізм пережив себе, він продовжує успішно розвиватися, на наш погляд, долаючи різноманітні традиційні та декоративні тенденції. Стає зрозуміло чому, критикуючи ранній етап розвитку нового напрямку, сучасні архітектори та художники проявляють незгасаючий інтерес до творчості тих, хто стояв у його витоків.

На відміну від інших провідних напрямів початку XX століття: еклектизм, неокласика, модерн, ар-деко, функціоналізм (і конструктивізм) не перетворився на ретро-стиль, до якого час від часу звертаються, хоча і на формальній основі. Він розвивається як безперечно сучасний і цілком масовий творчий метод сучасної архітектури. Більш того, цей напрямок став певною точкою відліку для таких пошукових напрямів, як хай-тек, мінімалізм, дизайн-архітектура, метаболізм і навіть деконструктивізм [1].

Причина такої тривалої творчої активності - в самій природі функціоналізму, заснованій не на декоративно-пластичних ефектах, а на факторах структурного порядку. Одна з проблем тут пов'язана з розвитком естетики новаторської архітектури в сучасних умовах. Мова може йти саме про розвиток формальних прийомів, оскільки полемічний етап затвердження концепції новаторства залишився позаду як надбання історії[1].

Мета статті. Показати в сучасній архітектурі запозичені елементи новаторського напрямку. Через запозичення елементів розглядається привязаність сучасних об'єктів до архітектурної спадщини новаторського напрямку.

Виклад основного матеріалу. Для розуміння сучасних характеристик варто пригадати принципи новаторської архітектури, які були представлені в п'яти відправних тезисах Ле-Корбюзьє, а саме: 1. будинок на стовпах. Конструктивною основою будинку є каркас. 2. плескатий дах, який виконує не тільки захисну функцію, але використовується як тераса. 3. вільний план. Несучі елементи будинку стіни замінилися колонами. Приміщення більше не відокремлюються одне від одного немов відсіки. Звідси – велика економія житлового обсягу, раціональне його використання та економія матеріальних засобів. 4. горизонтальні вікна, розташовані уздовж всього фасаду, від одного його кінця до іншого. 5. вільний фасад - це легкі навісні стіни, які закривають каркас, фасад звільнений від навантаження.

Для того, щоб визначити основні характеристики та принципи формоутворення сучасної архітектури, необхідно виявити подібність, особливості, які поєднують її з характером новаторського напряму. Необхідно, на наш погляд, методично провести аналітичне дослідження проектів та реалізацій за певними критеріями: порівняння планів, співвідношення мас, пропорцій, силуету, пластичних членувань, матеріалу і кольору [1].

Композиція планів в проектах новаторського напрямку, в переважній більшості, складалися з простих геометричних фігур (квадрати, круги, прямокутники), і їх сполучення в більш складних композиціях. Простота архітектурних форм і їх композицій, пов'язувалася, насамперед, з їх функціонально-конструктивною доцільністю. Саме такі плани знайшли художню виразність в роботах архітекторів: Г. О. Яновицького, Я. А. Штейнберга, І. І. Малозьомова та ін.

В перших проектах початку 1920-х років новатори використовували різні можливості композиційної пластики форми. Наприклад, проект московського відділення "Ленінградської правди" (1924 р., архітектори – брати Весніни), вражає легкістю, тонкістю знайдених пропорцій, ажурністю будівлі, яка насправді має залізобетонний каркас, шкло і металеві сплетіння.

Що стосується силуетів будівель, то вони були різноманітні: починаючи від самого простого куба, паралелепіпеда і закінчуючи досить складними симетричними і асиметричними формами. Як правило, складний силует можна було розкласти на ряд простих елементів [4].

Конструктивісти поклали початок використання єдиної модульної системи. Ми бачимо, що і в сучасній практиці в умовах стандартизації широко використовують модульні і стандартні конструкції.

Композиційно-пластична виразність новаторських об’єктів була виразно представлена в роботах архітектора О. О. Весніна, а саме - винесений назовні полегшений каркас з підкресленим виявленням вертикальних елементів, слабке

виявлення горизонтальних перекриттів на суцільному скляному фасаді. Слід відзначити і роль проектів І. Леонідова, який ввів принципово нові прийоми членування фасадів простих об'ємів.

Важливо зазначити, що в роботах Ле-Корбюзье були впроваджені композиційні прийоми, які були підтримані конструктивістами України того часу. Ці прийоми і сьогодні активно застосовуються в архітектурі. Це горизонтальні стрічкові вікна в площині фасаду, плескаті поверхні дахів, балкони і навіси над входами, широке застосуванн залізобетону і нових матеріалів (див. Табл. 1) [3].

В проектах та реалізаціях новаторів можна простежити композиційні прийоми: перевага площини стіни над горизонтальними або вертикальними вікнами або навпаки, композицію фасаду складали великі скляні поверхні.

В силу слабкої економічної бази того часу, незважаючи на бажання новаторів застосовувати залізобетон в архітектурних проектах в якості конструктивного матеріалу, проте на практиці широко використовувалася цегла.

Що стосується кольору, то він застосовувався для оштукатурених стін будівель. Як правило фарби не були яскравими, чистими, як скажімо в живопису тих років, але досить стриманими [1].

Наступні об'єкти, наведені в Таблиці 1, а саме: адміністративно-ділові будівлі у Києві (Монетний двір по вул. Сабурова та Банк по вул. 40-річчя жовтня), а також торговельний центр «Дарниця» на Ленінградській площі можуть слугувати прикладами, які навіть візуально свідчать про подібність вищезазначених ознак новаторського напрямку та архітектурно-композиційного образу сучасних будівель.

Таблиця. 1.**Співставлення сучасних громадських об'єктів Києва із зразками новаторського напрямку**

Монетний двір по вул. Сабурова у Києві. Арх. Г. Сухобрус, В. Шубін, 1998 р.	Будівля акціонерного товариства «Аркос» у Москві. Конкурсний проект арх. О. Веснін, 1924 р.

	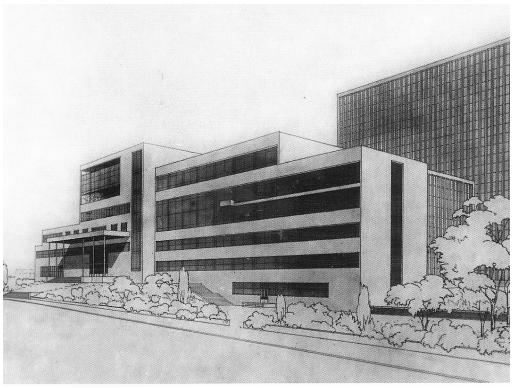
Банк по вул. 40-річчя жовтня у Києві, 2010р.	Бібліотека ім. В. Леніна у Москві, Конкурсний проект.арх. О. Веснін, 1929 р.

	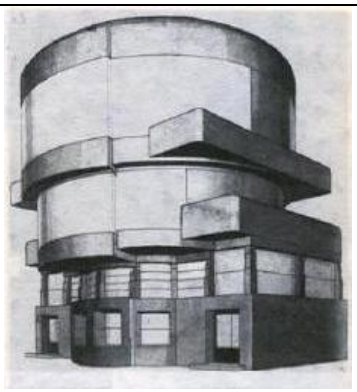
Торговий центр «Дарниця» на Ленінградській площі у Києві. 2009 р.	Робота студента ВХУТЕМАС по дисципліні «Простір»,1927 р.

Використана література:

1. Волков А. Неоконструктивизм [Электронный ресурс] / А. Волков // Архитектурный альманах Корпус. – Режим доступу: http://cih.ru/k2/neocon1.html (Дата звернення 06.03.2012)

2. Иконников А. В. Основы архитектурной композиции. – М.: Изд-во «Искусство», 1971. – 55 с.

3. Френсис Д. К. Чинь. Архитектура: форма, пространство, композиция./ Франсис Д. К. Чинь; пер. с англ. Е. Нетесовой– М.: АСТ: Астрель, 2005. – 399, [17] с.: ил.

4. Хан-Магомедов С. О. Конструктивизм-концепция формообразования / Хан-Магомедов С. О. – М.: Стройиздат, 2003. – 576с

Аннотация

Статья освящает проблему заимствования язика новаторской архитектуры в современной застройке. Через заимствование элементов рассматривается привязанность современных объектов к архитектурной семантике новаторского направления.

Ключевые слова: новаторская архитектура, конструктивизм, функционализм, современные архитектурные объекты.

Annotation

This paper is devoted to reveal a problem of adoption the language of the new architecture in the modern building and to research relations of modern objects with architectural semantics of the new direction.

Keywords: new architecture, constructivism, functionalism, modern architectural objects.

УДК 72.013

Г. А. Негай
Кандидат архітектури, доцент кафедри основ архітектури Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
О. Г. Медончак
архітектор, асистент кафедри основ архітектури Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

ДУХОВНІСТЬ АРХІТЕКТУРИ

Анотація У статті розглядаються питання психології взаємодії архітектурного середовища і людини, негативні наслідки для неї одноманітності, інформативної бідності та бездуховності архітектури. Ставиться питання про необхідність нормативного підходу до вирішення цих проблем.

Ключові слова. Духовність архітектури, психологічний комфорт, персональний простір, інформативність архітектури, одноманітність архітектурного середовища, зорова інформація, гармонія архітектури.